

Salvador Cardús

I si Le Pen no fos el que sembla?

Els resultats de les eleccions franceses ens tornen a posar davant d'aquest dilema: ¿es poden qualificar els votants d'unes eleccions en funció dels partits a qui han donat el vot, com se sol fer, o hem de qualificar els partits en funció dels perfils dels seus votants? Ho dic perquè quan un partit d'extrema dreta és qui recull més vot dels obrers, dels joves o de les dones, podem seguir afirmant que els qui l'han votat també són d'extrema dreta. Però, ¿i si capgirem la direcció de la identificació entre partit i electorat, i comencem a plantejar-nos si les nostres classificacions clàssiques segueixen tenint sentit, si són les úniques a considerar, o si no és l'electorat qui ens ha d'ajudar a entendre què són els partits que voten?

EL QUE PASSA A FRANÇA, d'altra banda, no és res més que la continuació d'un moviment generalitzat en la política occidental. De la victòria de Donald Trump al Brexit britànic; dels resultats de l'FPÖ a les presidencials austríaques als últims resultats de Geert Wilders a Holanda; del Beppe Grillo italià a... Certament, ens podem posar les mans al cap, esquinçar-nos les vestidures i considerar que els valors del món occidental democràtic, tal com els hem entès fins ara, s'acaben. Podem insistir en el manteniment dels esquemes de sempre per censurar aquesta nova realitat. Però ¿no és raonable pensar que a unes transformacions tan notables els calen unes noves categories d'anàlisi per poder-les comprendre i superar les lectures merament apocalíptiques? Dit d'una manera ben directa: ¿per comprendre els resultats de les eleccions franceses, en tenim prou parlant del perillós creixement de l'extrema dreta de Marine Le Pen?

LA MEVA OPINIÓ és que ens calen nous eixos d'anàlisi que ens treguin del judici fàcil –i catastrofista– i afavoreixin la comprensió del fenomen. En proposo una llista provisional i incompleta, però que em sembla pertinent. En primer lloc, cal entendre que partim d'un clima de desconfiança generalitzada causada tant pels comportaments il·lícits d'una part de les elits polítiques com també per una informació alarmista i poc curosa d'aquests fets que ha acabat fent dubtar de tot i de tothom. En segon lloc, tant els lideratges com el discurs i les formes de la polí-

JEFF J. MITCHELL / GETTY

.....
Ens calen nous eixos d'anàlisi que ens treguin del judici fàcil –i catastrofista– i afavoreixin la comprensió del fenomen

tica s'han anat allunyant dels seus destinataris fins a fer-se incomprensibles. En tercer lloc, cal considerar l'impacte dels nous canals d'informació i de debat polític a la xarxa, que han anat arraconant els mitjans tradicionals, incapços de seguir creant el consens bàsic sobre el qual es construïa l'escenari de la política. En quart lloc, hi ha el fracàs de les velles institucions de socialització política, com ara els mateixos partits, l'escola, la universitat o els sindicats. I, encara, caldria revisar el paper d'una intel·lectualitat atrapada en la correcció política, en un cosmopolitisme arrogant i en la promesa d'un futur que només la beneficia a ella mateixa. En definitiva, en uns models de societat que la majoria veu inabastables, i que mostren fins a quin punt aquesta intel·lectualitat

s'ha tornat insensible als patiments, les pors i els interessos legítims del ciutadà corrent.

AMITAMPOC no m'agraden Trump, Le Pen, Grillo, Wilders i tota la resta. Però estem parlant de la decisió d'uns electors cada vegada més ben formats; més conscients dels seus drets –encara que no sé si dels seus deures–; amb més accés a tota mena d'informació; més viatjats i llegits... I, en qualsevol cas, que voten profundament marcats pel model polític del qual ara semblen voler desfer-se. Podem seguir buscant explicacions fàcils en els efectes de la crisi, en el populisme o en qualsevol altre argument que ens tregui les puges de sobre. Però el remei només el trobarem en la comprensió dels canvis, no pas en la seva condemna.